

Alusta alkaen 37
1 Moos 25:27-34
13.11.2008 Savonlinnan Tuomiokirkko

Esau myy esikoisoikeutensa Jaakobille

Viime kerralla kuulumme, kuinka Iisakin vaimo Rebekka synnytti kaksospojat, 20 vuotta kestäneen hedelmättömyyden jälkeen. Kaksosten ollessa Rebekan kohdussa Jumala oli sanonut hänelle, että poikkeuksellisesti nuorempi kaksosista saisi vallan vanhemman ylitse. Kuulimme viime kerralla siitä, millainen vertauskuvallinen merkitys tällä Jumalan sanalla on: lihallinen, normaali syntymä ei tuo kelvollisuutta Jumalan edessä. Sen tuo yksin Jumalan sana.

Kun pojat varttuivat, Esausta tuli taitava metsästäjä ja erämies, mutta Jaakob oli rauhallinen ja viihtyi kotosalla. Koska Iisak söi mielellään riistaa, hän rakasti enemmän Esauta, mutta Rebekalle oli Jaakob rakkaampi. (1 Moos 25:27-28)

Perheen sisäisistä jännitteistä

Jumalan sanan kertomuksessa on jälleen monia tasoja. Yksi on melko yksinkertainen ja arkipäiväinen, mutta silti merkittävä: Veljesten välillä on eroja ja jännitteitä. Veljenä oleminen ei ole pelkkää rakkautta ja rauhaa. Siihen kuuluu myös konflikteja ja jännitteitä. Ne johtuvat mm. erilaisista luonteista, joita saman perheen lapsillakin on. Jumalan sanan yksi tehtävä on se, että siinä on arkittyypisiä kertomuksia siitä, mitä ihmisenä oleminen on. Näiden kertomusten avulla tulemme tietoisiksi keskeisimmistä tunteistamme ja voimme käsitellä niitä rakentavasti.

Isä ja äiti suhtautuvat eri luonteen omaaviin lapsiinsa eri tavoin. Usein lapsista tulee joko isän tai äidin poikia tai tyttöjä. Siinä ei ole mitään pahaa, näin vain on. Veljesten ja sisarusten välisiä jännitteitä ei pidä kieltää tai yrittää lakaista maton alle, sillä ne ovat tosiasioita. Ne eivät vielä sinällään aiheuta tuhoa, kunhan niitä ei päästetä aiheuttamaan tuhoa, niin kuin Jaakobille ja Esaulle käy. Vaikka äiti tai isä olisi mieltynyt johonkin lapsiensa luonteenpiirteistä enemmän kuin toisen lapsen luonteenpiirteisiin, voi hän silti rakastaa molempia.

Esau ja Jakob vertauskuvina varhaisesta kulttuurien kehityksestä

Toisella tasolla kertomus Esausta ja Jaakobista viittaa muinaiseen kulttuurien eriytymiseen. Esau vastaa varhaisinta kulttuuria, joka perustui metsästämiseen ja keräilyyn. Se vaati liikkuvaa elämäntyyliä, rajua ja rohkeaa riiskuutta, ehkä jopa luonteen hurjuutta. Jakob vastaa paikalleen asettuneen pienkarjanhoitajien kulttuuria, jossa viljeltiin vähän myös maata, pidettiin vaikkapa pientä papupeltoa.

Tämän kertomuksen kirjoittamisen aikoina Israelilaiset olivat jo aikaa sitten siirtyneet Jaakobin elämäntyyliin, jopa sen ohi, pysyvään peltoviljelyyn ja asumiseen kylissä kaupungeissa. Mutta kulttuurisessa muistossa oli yhä se aika, jolloin oli eletty metsästyksestä. Rauhallisempi paimentolaisen ja papujen viljelijän elämä oli voittanut sen.

Aivan sama ilmiö on tapahtunut täällä meillä Säämingin maillakin. Pekka Lappalaisen laajasta Säämingin historiasta käy ilmi, kuinka ensimmäinen asutus tuli näille seuduille siten, että Laatokan karjalaiset harjoittivat täällä liikkuvaa kaukokalastusta ja metsästyksiä. He kävivät täällä erää veneineen, Puruvedellä saattoi käydä yli 500 nuottakuntaa vuodessa. Sitten he palasivat saaliineen takaisin koteihinsa. He myös polttivat ruiskaskia. Pikkuhiljaa kaskeaminen sai aikaan sen, että

entiset eränkävijät jäivät tänne asumaan. Syntyi kyliä. Säämingin seurakunta perustettiin n. 500 vuotta sitten. Pikkuhiljaa siirryttiin peltoviljelyyn.

On hyvin luultavaa, että varhaisten eränkävijöiden ja paikalleen asettuneiden kaskeajien ja pienten peltotilkkujen viljelijöiden välillä on ollut samanlaista kilpailua ja sanallista ja ehkä nyrkein ja miekoinkin tapahtuvaa nokittelua, jota Vanhassa testamentissa kuvaa Esaun ja Jaakobin suhde.

Tuohon nokitteluun kuuluivat tietysti erilaisten väheksyvien mielikuvien luominen toisesta ryhmästä. Varmaankin paikoilleen asettuneen elintavan edustajat ajattelivat, että kiertelevien metsästäjien elämä oli kurjaa, märkää ja nälkäistä. Suomalaiset kansanlaulut puhuvat esim. siitä, kuinka ankeaa ”Lapin lasten” elämä on nokisilla nuotioilla, pelkkää vettä juoden ja luita järsien, kun meillä taas on lämpimät tuvat sekä leipää ja olutta. Nuo ”Lapin lapset” eli saamelaiset elivät leireissään täälläkin, kuten esim. paikannimet Hirvaslahti, Hirvasjärvi ja Talvisalo kertovat (Talvisalossa oli saamelaisten talvileiri).

Esaun lisänimestä

Esaun ja Jakobin kertomuksessa tämä näkyy siinä, että Esau on karkea, metsästäjäjuntti, joka ei paljoa muusta välittänyt kuin nälkäänsä tyydyttämisestä. Jaakob oli rauhallinen, pysyvässä kodissa asuva mies, jolla oli turvattu elanto.

Kerran, kun Jaakob oli keittänyt itselleen keiton, tuli Esau kedolta nälästä nääntyneenä. Ja Esau sanoi Jaakobille: ”Anna minun särpiä tuota ruskeata, tuota ruskeata keittoa, sillä minä olen nälästä nääntynyt”. Sen tähden hän sai nimen Edom. (1 Moos 25:29-30, v. 1933 käännös)

Tämä kohta on ehdottomasti luettava vanhasta käännöksestä. Uusi käännös ei kerro sitä, että Esau puhuu ”särpimisestä” ja ryystämisestä. Hän on niin väsynyt, ettei välitä edes siitä, mitä ruoka on nimeltään. On vaan nälkä ja pakko saada mättää tuota ruskeata sapuskaa kupuunsa, kun meinaa kuukahtaa nälästä. Muistona halustaan ”ruskeaan” ruokaan hän sai loppuelämäkseen lisänimen ”Ruskea” (Edom).

Näin yksi ainoa ikimuistoinen sana voi antaa ihmiselle nimen koko loppuelämäksi. Tiedän eräänkin savonlinalaisen, joka yhden ainoan kerran lauleli mökillään kuin tunnettu oopperalaulaja. Sen nimen lyhennettä hän on ylpeänä kantanut kutsumanimenään siitä pitäen, poikansa tilanteeseen sopivan lohkaisun takia.

Tällainen voima on sanoilla, jopa ihmisen sanoilla! Miksei sitten Jumalan sanalla?

Esau myy esikoisuutensa

Mutta Jaakob sanoi: ”Myy minulle ensin esikoisuutesi.” (1 Moos 25:31)

Onko tämä Jaakobilta reilua ja rehellistä toimintaa? – Ei varmasti. Hän käyttää hyväkseen veljensä tyhmyyttä ja nääntynyttä tilaa. Juuri tähän viittaa hänen saamansa nimi Jaakob. Se tarkoittaa, paitsi kantapäätä (hän piti syntyessään kiinni kaksosveljensä kantapäästä), myös ”hän pettää”. Oli jonkinlainen petos petkuttaa esikoisuus nälkäiseltä isoveljeltä.

Meidän kulttuurissamme saattaa olla vaikea ymmärtää, kuinka tärkeä esikoisen asema oli muinaisille juutalaisille.

Kertomuksemme lukija kuitenkin tietää edellisestä luvusta (jota käsiteltiin viime kerralla), että Jumala toimii Jaakobin epäilyttävän juonen taustalla. Jumalanhan oli jo aiemmin sanonut, että vanhempi kaksosista tulisi palvelemaan nuorempaa. Nyt tämä jumalallinen sana alkaa toteutua.

Esau sanoi: "Minä varmaan kohta kuolen. Mitä hyötyä minulle on esikoisuudesta?"
Jaakob sanoi: "Vanno minulle ensin." Niin Esau vannoi ja myi Jaakobille esikoisuutensa. Sitten Jaakob antoi hänelle leipää ja papukeittoa, ja Esau söi ja joi, nousi ja meni tiehensä. Niin vähäarvoisena hän piti esikoisuuttaan. (1 Moos 25:32-24)

Esaun käytös osoittaa, että sydämessään hän oli jo luopunut esikoisen arvosta ja siitä siunauksesta, jonka se israelilaisten käsityksen mukaan toi Jumalan edessä. Hän ei ymmärrä mitään muuta kuin aineellisia asioita, vatsaansa ja ruumiinsa tarpeita.

Tietysti hän tajusi, että esikoisuutta olisi pitänyt arvostaa ja siksi hän puolusteli sitä sillä, että oli niin kova nälkä, että meinasi muka kuolla nälästä. Mitä silloin esikoisuudella olisi tehnyt? Papukeitto oli se, mitä hän nyt tarvitsi, ei jotakin näkymätöntä esikoisuutta!

Esaun käytös osoitti, että hän oli sydämessään kokonaan vieraantunut Jumalasta. (Mutta ei kyllä Jaakobinkaan käytös paljon muusta kerro. Jaakob kuitenkin joutuu myöhemmin tekemään parannuksen).

Kirkosta eroamisesta

Tässä yhteydessä mieleeni tulee se, että monet kirkkomme jäsenet eroavat kirkosta siksi, että siinä säästää rahaa.

Keskivertojäsen voi tosiaan säästää vuodessa halvan Mallorcan matkan verran. Kirkollisveroja maksetaan sen mukaan, miten paljon ansaitsee. Keskiarvo meidän seurakunnassamme on n. 270 e/ vuosi. Jos on köyhä ja vähän tuloja, viikossa voi säästää ehkä yhden oluttuopin tai kahden tupakka-askin hinnan eroamalla kirkosta.

Jos kirkosta eroaminen perustuu siihen, että sillä tavoin säästää rahaa, minusta tällaiselle ihmiselle nyt käsiteltävällä kertomuksella on sanottavaa. "Esau söi ja joi, nousi ja meni tiehensä. Niin halpana hän piti esikoisuuttaan." = "Herra X erosi kirkosta, mutta rouva jäi jäseneksi. Näin perhe säästi yhden jäsenensä Pattayan matkan verran vuodessa, mutta lapset saatiin silti kastettua ja pidettyä seurakunnan päiväkerhossa."

Tällainen kertoo mielestäni siitä, että herra ja rouva X halveksivat saamaansa jumalallista esikoisoikeutta, kastetta Jumalan lapsiksi. He pitivät rahallista hyötyä ja vähäistä aineellista iloa tärkeämpänä kuin sitä, että saisivat kuulua kastettujen yhteisöön ja kasvaa Jumala –yhteyteen.

Jaakobin esimerkki kertoo, että omaa vähäistä tajua uskonasioista ei pidä pitää esteenä siunauksen piiriin kuulumisesta. Myöhemmin kuulemme, kuinka pettäjä –Jaakob johdatetaan tajuamaan Jumalan hänelle antaman siunauksen arvo.

Esaulle näin ei pääse käymään. Tätä Raamattu kuvaa oikeastaan aika karmaisevalla tavalla:

Katsokaa, ettei joukossanne ole ketään siveettömästi elävää tai maailmallista, sellaista kuin Esau, joka yhdestä keitosta myi esikoisuutensa. Tehän tiedätte, että kun hän

myöhemmin halusi siunauksen itselleen, hänet hylättiin. Hän ei saanut tilaisuutta parannukseen, vaikka hän sitä itkien anoi. (Hepr 12:16-17)

Kirkkoon voi onneksi liittyä takaisin, eikä tarvitse edes itkien anoa. Mutta tuon kohdan sanoma säilyy voimassa silti. Onko nimittäin mitään takeita siitä, että kirkosta kevein perustein eronnut saa Jumalalta armon tajuta saamansa kasteen eli esikoisoikeuden arvo?